

UZASADNIENIE

Wnioskiem z 7 października 2019 r. Komitet Wyborczy (...) P. M. w trybie art. 111 §1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, wniósł o:

1. Zakazanie uczestnikowi postępowania Komitetowi Wyborczemu (...) rozpowszechniania fałszywych informacji poprzez używanie materiałów wyborczych zawierających wizerunek lub nazwisko P. M., sugerujących, że jest on kandydatem ww. komitetu lub komitet ten popiera;
2. Przepadek materiałów wyborczych o których mowa w pkt 1;
3. Nakazanie uczestnikowi postępowania KW (...) zamieszczenie prostującego nieprawdziwe i nierzetelne informacje oświadczenia na profilu (...) na portalu (...) ((...) na okres 20 dni od uprawomocnienia się postanowienia, pisanego czcionką Times New Roman rozmiar 12, o następującej treści:

„Komitet Wyborczy (...) oświadcza, że rozpowszechnione przez nią informacje w formie używania materiałów wyborczych zawierających nazwisko lub wizerunek P. M. są nieprawdziwe. P. M. nie jest kandydatem Komitetu Wyborczego (...), ani w żaden inny sposób nie jest związany z tym komitetem. Przepraszamy P. M. za wprowadzanie wyborców w błąd co do jego startu w wyborach.”;
4. Nakazanie uczestnikowi postępowania Komitet Wyborczy (...) wpłacenie kwoty 10 000 zł na rzecz Fundacji im. (...), R. 1, (...)-(…) R., KRS nr: (...), NIP (...);
5. Zasądzenie kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wnioskodawca wskazał, że uczestnik w kampanii wyborczej posługuje się materiałami wyborczymi opatrzonymi nazwą (...) lub wizerunkiem P. M. (wniosek – k. 4-7)

Pełnomocnik uczestnika na rozprawie w dniu 08 października 2019r. wniósł o oddalenie wniosku wskazując min. iż materiały wyborcze o których mowa we wniosku nie pochodzą od Komitetu Wyborczego uczestnika, nie było zgody na ich używanie, zaś Komitet Wyborczy uczestnika nie może ponosić odpowiedzialności za osoby które ewentualnie bez zgody Komitetu posługują się materiałami wyborczymi.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

W trakcie trwającej kampanii wyborczej w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 13 października 2019 r. w dniu 22 sierpnia 2018r. na portalu (...) został opublikowany film, w którym J. M. kandydat do Sejmu Komitetu Wyborczego (...) odpowiada na pytania związane z wyborami do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w tym list wyborczych (...). Za plecami udzielającego wywiadu znajdują się dwa banery z napisami (...) (płyta CD – 8, wydruki z portalu (...) k 7).

We wrześniu 2019r. odbyła się konwencja wyborcza Komitetu Wyborczego (...) w P.. Na Konwencji ten przemówienie wygłosił m.in. J. M.. Przy mównicy znajdował się baner z napisem: „ (...) (płyta CD - 8).

W dniu 17 sierpnia 2019 r. K. B. opublikował na portalu (...) zdjęcie na którym widnieje plakat z napisem (...) (wydruk – k. 6).

W dniu 26 sierpnia 2019 r. K. B. opublikował na portalu (...) zdjęcie na którym widnieje baner z napisem (...) (wydruk – k. 6).

Pełnomocnik wyborczy KW (...) nie wydał zgody na wykorzystywanie przez komitety lub jego przedstawicieli w czasie kampanii wyborczej materiałów wyborczych zawierających nazwę „(...)” (oświadczenie złożone na rozprawie w dniu 08 października 2019r.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie ww. dokumentów, nagrań złożonych do akt sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Wniosek zasługiwał na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 111 kodeksu wyborczego jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie, materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia nakazujące osobie dopuszczającej się tego typu działań:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przypadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

W niniejszej sprawie wniosek został złożony przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego (...) P. M. – P. D.. Sąd z urzędu ustalił, że w serwisie informacyjnym Państwowej Komisji Wyborczej (...) jako pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego (...) P. M. wskazano P. D..

Przepis art. 111 Kodeksu wyborczego ustanawia ochronę prawną w okresie kampanii wyborczej dla kandydata i pełnomocnika wyborczego zainteresowanego komitetu wyborczego przed nieprawdziwymi informacjami zawartymi w materiałach wyborczych rozpowszechnianych w: prasie, materiałach wyborczych, w szczególności na plakatach, ulotkach, hasłach, a także w wypowiedziach lub w innych formach agitacji wyborczej (tak F. Rymarz - Kodeks wyborczy. Komentarz - K.W. Czaplicki, B. Dauter, S. J. Jaworski, A. Kisielewicz, F. Rymarz, LEX).

Zgodnie z art. 109 § 1 kodeksu wyborczego materiałem wyborczym jest każdy pochodzący od komitetu wyborczego upubliczniony i utrwalony przekaz informacji mający związek z zarządzonymi wyborami. Pojęcie materiałów wyborczych określone jest w sposób niewyczerpujący. Należą do nich także tzw. billboardy oraz wszelkie napisy, informacje, komunikaty, apele. Nadto chodzi tu o tego rodzaju wypowiedzi, które mają charakter agitacji wyborczej, a więc są umieszczane z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostają w związku z aktem wyboru, czy też umieszczane są w celu wpływu na wynik głosowania. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 września 2012 r., sygn. akt I ACz 1253/12, LEX nr 1216305).

Wskazać należy, że zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie zasadniczą funkcją sądowego rozstrzygnięcia sporów powstających pomiędzy kandydatami i ich komitetami wyborczymi w toku prowadzonej kampanii wyborczej jest ochrona rzetelności procesu wyborczego, czemu służyć ma nałożony na sądy obowiązek weryfikowania zgodności z prawdą informacji podawanych w toku kampanii wyborczej. Przewidziany w kodeksie mechanizm kontroli ma w ten sposób zapewnić uczciwą kampanię wyborczą i tym samym umożliwić obywatelom dostęp do zgodnych z prawdą informacji o sprawach publicznych i o kandydatach. Kampania wyborcza powinna prowadzić bowiem do swobodnego i niezakłóconego uformowania się woli wyborców i podjęcia decyzji wyrażanej w akcie głosowania. (tak

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 12.07.2009 r. (K 7/09), OTK–A 2009/7, poz. 113). Jak podkreślił Sąd Najwyższy, ratio legis tego unormowania tkwi w dążeniu do zapewnienia wyborcom nie tylko proceduralnej, ale i materialnej wolności wyboru, która może być zakłócona w razie sugestywnego (przy użyciu wszelkich form propagandy i agitacji) przedstawiania nieprawdziwych stanów i zdarzeń stanowiących przesłanki dokonywania wyboru wśród kandydatów. Tym samym podstawową wartością jest w tym przypadku ochrona wyborców (Postanowienie SN z 10.04.2001 r. (I CZ 25/01), OSNC 2001/12, poz. 176. Por. również P. Klecha, Postępowanie sądowe..., s. 75; T. Domińczyk, Cywilna ochrona dóbr osobistych uczestników procesu wyborczego, w: Demokratyczne standardy prawa wyborczego Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria i praktyka, Warszawa 2005, s. 85).

Materiał w postaci roll-upa był prezentowany w czasie konwencji wyborczej Komitetu Wyborczego (...) we wrześniu 2019r. w P., co wynika z załączonego do wniosku nagrania na płycie Cd. Stanowi on materiał wyborczy w rozumieniu art. 111 kodeksu wyborczego, zawiera nazwisko kandydata Komitetu Wyborczego (...) P. M., ma związek z trwającą kampanią wyborczą i sugeruje, że P. M. jest kandydatem Komitetu Wyborczego (...) ewentualnie, że ten komitet popiera. (a zatem jest formą agitacji wyborczej w rozumieniu art. 105 kodeksu wyborczego) Uczestnik zaprzeczył, że ponosi odpowiedzialność za wykorzystanie tego materiału na konwencji wyborczej. Wskazał, iż materiał ten nie pochodzi od Komitetu Wyborczego uczestnika, a ponadto nie było zgody Komitetu na wykorzystywanie przez Komitet Wyborczy uczestnika lub jego przedstawicieli materiałów wyborczych zawierających nazwę Komitetu Wyborczego wnioskodawcy. Jednak w ocenie Sądu Komitet Wyborczy uczestnika, który organizował konwencję w P., a to jest bezsporne, ponosi odpowiedzialność za materiał wyborczy wykorzystany na konwencji przez jego kandydatów, pomimo iż materiał wyborczy nie zawierał logo Komitetu Wyborczego uczestnika i nie pochodził od tego Komitetu. Należy bowiem wskazać, iż nie chodzi tylko o materiały wyborcze pochodzące od komitetu wyborczego. W pierwszej części przepisu art. 109§ 1 kodeksu wyborczego zawiera otwarty katalog materiałów wyborczych tj. w szczególności plakaty, ulotki i hasła, ale wskazuje też na wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej. W tym drugim wypadku nie musi więc chodzić o materiały pochodzące od komitetu wyborczego. Dlatego też wnioskodawca jako organizator konwencji wyborczej w P. ponosi odpowiedzialność za użycie wskazanego roll-upu z nazwiskiem L.. Wskazać też należy, że na ok. 1,5 godz. filmem z konwencji żadnej z jej uczestników ani organizatorów nie podjął interwencji w celu usunięcia tego materiału wyborczego.

W ocenie Sądu na wskazanej konwencji wyborczej w P. doszło do podania nieprawdziwych informacji, które mogą wpływać na wynik wyborów. P. M. nie jest bowiem kandydatem Komitetu Wyborczego (...) ani też nie popiera Komitetu Wyborczego uczestnika. Roszczenia wnioskodawcy w zakresie sprostowania, a także zakazania rozpowszechniania w tym zakresie nieprawdziwych informacji poprzez używanie roll-upów zawierających nazwisko L. są zatem zasadne. Uczestnik posługiwał się bowiem na swojej konwencji wyborczej roll-upem z nazwą ugrupowania politycznego zawierającego nazwisko P. M.. Posłużenie się nazwiskiem P. M. sugerowało, że jest on kandydatem lub popiera komitet wyborczy uczestnika.

W pozostałym zakresie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku. Na portalu (...) na pierwszym zdjęciu na karcie 6, na znajdującym się na tym zdjęciu banerze nie ma nazwiska P. L.. Natomiast drugie zdjęcie, na którym jest plakat z nazwiskiem L., choć opublikowane na (...)w dniu 17 sierpnia 2019 r., a zatem w czasie kampanii wyborczej, nie pochodzi z kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu z 2019r. (o czym świadczy ubiór osób będących na tym zdjęciu), a zatem nie stanowi dowodu, że uczestnik posługuje się tym materiałem wyborczym w postaci plakatu zawierającego nazwisko P. L. w aktualnej kampanii wyborczej. Ponadto z wydruków z karty 6 nie wynika, że zostały one opublikowane przez Komitet Wyborczy (...), a jedynie na profilu K. B..

Wnioskodawca również nie wykazał, że uczestnik opublikował wskazany na płycie CD film na portalu (...) czy też załączone wydruki z (...) (k 7 wniosku) Uczestnik zaprzeczył, że wywiad udzielony przez J. M. był organizowany przez komitet wyborczy.

W ocenie Sądu, brak jest podstaw, aby odpowiedzialnością za naruszenie dóbr osobistych dokonanych przez konkretne osoby obciążać zawsze Komitet Wyborczy, którego naruszcyciel jest kandydatem lub członkiem. Komitet Wyborczy ponosi odpowiedzialność tylko wówczas, gdy podane nieprawdziwe informacje w materiale wyborczym

pochodzą od tego komitetu np. treść ulotek, spotów wyborczych, billboardów itp. lub też gdy wprowadzie materiały wyborcze nie pochodzą od komitetu wyborczego, ale komitet wyborczy ponosi odpowiedzialność za wykorzystywanie materiałów wyborczych jak w przypadku konwencji wyborczej, której jest organizatorem.

Ponadto, wbrew twierdzeniom zawartym we wniosku, na żadnym z prezentowanych w niniejszej sprawie materiałów wyborczych nie ma zdjęcia P. M., a zatem materiały te nie zawierały wizerunku P. L.,

Zdaniem Sądu zasadna jest publikacja sprostowania na portalu (...) na profilu Komitetu Wyborczego (...). Wprawdzie materiał wyborczy w postaci roll-upu zawierający sporne informacje był prezentowany na konwencji wyborczej a nie na portalu (...), jednakże w sytuacji gdy, Sąd nie posiada wiedzy co do następnej konwencji wyborczej uczestnika, sprostowanie winno zostać opublikowane w portalu społecznościowym na profilu uczestnika kierowanym do tej samej grupy odbiorców, co uczestnicy konwencji. Brak było podstaw by sprostowanie posiadało odpowiednią formę zakresie czcionki, bowiem portal (...) nie oferuje możliwości modyfikacji czcionki. Ponadto w ocenie Sądu zważywszy, że kampania wyborcza kończy się w dniu 12 października 2019r. kampanii wyborczej, żądanie publikowania sprostowania przez 20 dni jest nieuzasadnione. Mając na względzie termin wyborów parlamentarnych wystarczająca będzie publikacja przez 3 dni.

Sąd zmodyfikował treść sprostowania usuwając odniesienie do wizerunku P. M. W treści żądanego sprostowania znalazły się przeprosiny skierowane do P. M.. W ocenie Sądu wnioskodawca nie posiada legitymacji czynnej do żądania przeprosin na rzecz P. M.. Z żądaniem takim może skutecznie wystąpić tylko ten, czyje dobro osobiste zostało naruszone. Zatem wnioskodawca w tej części żądania nie ma legitymacji czynnej (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach - I Wydział Cywilny z dnia 3 października 2018 r. I ACz 1034/18).

Orzekając o zakazanie rozpowszechniania oraz sprostowaniu Sąd doprecyzował o jakie materiały wyborcze chodzi. Wskazanie jak w żądaniu wniosku jedynie na „materiały wyborcze” bez wskazania ich skonkretyzowanej postaci jest niewystarczające, zakreślałoby zbyt szeroko zakaz rozpowszechniania oraz sprostowanie, a także czyniłoby postanowienie niewykonalnym.

Brak było też podstaw do orzeczenia przepadku materiałów wyborczych choćby ze względu na to, iż nie zostało wykazane, iż materiały te pochodzą od Komitetu Wyborczego uczestnika.

Oddaleniu podlegało w całości żądanie nakazania uczestnikowi wpłacenia kwoty 10 000 zł na rzecz organizacji pożytku publicznego tj. Fundacji im. (...). Środki zastosowane w niniejszej sprawie muszą bowiem zachowywać rozsądną relację proporcjonalności. Przedmiotem ochrony przepisu art. 111 kodeksu wyborczego jest przede wszystkim proces komunikacji społecznej w trakcie kampanii wyborczej oraz rzetelność procesu wyborczego. W ocenie Sądu zakaz rozpowszechniania nieprawdziwych informacji oraz sprostowanie nieprawdziwych informacji, sprawiają, że cel ochronny został w pełni zrealizowany. Zasadzenie dodatkowo od uczestnika postępowania kwoty pieniężnej byłoby nieproporcjonalne do uzasadnionego prawnie celu, który miał zostać zrealizowany w tym postępowaniu. Sąd podziela przy tym stanowisko wyrażone w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 09 stycznia 2007 r. w sprawie K. przeciwko P.(51744/99), sprowadzające się do wniosku, że sankcje pieniężne powinny być stosowane z wyjątkową ostrożnością, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności środków.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520 § 2 k.p.c., bowiem interesy wnioskodawcy i uczestnika są ze sobą sprzeczne. Wniosek był zasadny częściowo, zaś mając na względzie zakres w którym został uwzględniony wnioskodawca wygrał niniejsze postępowanie w połowie, dlatego też należało obciążyć uczestnika połową kosztów postępowania. Pełnomocnik uczestnika nie złożył bowiem wniosku o zasądzenie kosztów postępowania, zaś kosztami tym są koszty zastępstwa procesowego i opłaty od pełnomocnictwa. Dlatego też w pkt 4 postanowienia zasądzono na od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwotę 368,50 zł, tj. połowę stawki wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika ustalonego na podstawie § 8 ust 1 pkt 2 w zw. z § 20 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie zł oraz połowę opłaty skarbowej od pełnomocnictwa – 17 zł.

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji